

Konference SOVAK ČR Provoz vodovodních a kanalizačních sítí v Plzni

Zuzana Jonová

Sdružení vodovodů a kanalizací ČR (SOVAK ČR) pod záštitou ministerstva zemědělství a ministerstva životního prostředí uspořádalo ve dnech 9. a 10. listopadu 2010 v Plzni 9. ročník konference Provoz vodovodních a kanalizačních sítí.

Pro konferenci bylo připraveno 32 odborných přednášek a vystoupení, které byly rozděleny do čtyř sekcí a zahrnovaly obecnou část včetně legislativy, sekci vodovodů, sekci kanalizací a sekci ekonomickou. Pro zájemce byla připravena praktická ukáзка – exkurze na úpravnu vody Plzeň.

9. ročníku konference se zúčastnilo celkem 343 registrovaných posluchačů především z řad vlastníků a provozovatelů vodohospodářské infrastruktury, projektanti a dodavatelé.

Konference byla tradičně doplněna dvěma výstavami: jednak stánky s ukázkami zajímavých exponátů předních dodavatelů pro vodní hospodářství (prezentovalo se 46 vystavovatelů) a dále výstavou vybraných fotografií z fotoutsoutěže SOVAK ČR VODA 2010.

Zahájení konference a krátkého úvodu se zhostil Ing. Miloslav Vostrý, generální ředitel Vodárny Plzeň, a. s.

Moderně pojatým prostorem Kongresového sálu Parkhotelu Congress Center Plzeň potom zazněly Teze aktualizace koncepce oboru vodovodů a kanalizací ministerstva zemědělství v podání RNDr. Punčocháře, CSc. Letmo připomenul minulost – Koncepci vodohospodářské politiky ministerstva zemědělství před vstupem do Evropské unie v roce 2000 a Koncepci vodohospodářské politiky ministerstva zemědělství po vstupu do unie až po současnost. Konstatoval splnění cílů obsažených ve výše uvedených materiálech (např. 92% připojení obyvatel ČR na veřejný vodovod do r. 2010),

*RNDr. Pavel Punčochář, CSc.
vrchní ředitel sekce vodního
hospodářství MZe*

*Ing. František Barák
předseda představenstva
SOVAK ČR*

zmníil i nesplněné úkoly, které je nutno řešit v následujícím období – výstavbu kanalizačních systémů a čištění odpadních vod v malých sídlech pod 2 000 EO, v nichž existuje kanalizace, motivaci a podporu integrace municipálních vlastníků vodohospodářské infrastruktury a optimalizaci procesu dokončení transformace oboru. Uvedl, že splněné či alespoň částečně splněné úkoly převažují nad nesplněnými.

Další část jeho přednášky se týkala charakteristiky koncepčních záležitostí ministerstva zemědělství v oboru vodovodů a kanalizací pro období 2011–2015. MZe se bude i nadále orientovat na dotační podporu investic pro výstavbu infrastruktury kanalizací a čištění odpadních vod, zabezpečení dostatečných a udržitelných vodních zdrojů pro vodárenství pro případ nepříznivých následků změny klimatu – v této pasáži RNDr. Punčochář apeloval především na všeobecnou podporu hájení lokalit vhodných k akumulaci pro vodárenství výstavbou nádrží v případě nedostatečnosti vodních zdrojů následkem hydrologického sucha. Těžkým úkolem pro toto období bude zajištění dostatku finančních prostředků pro vodní hospodářství ČR v souvislosti se zabezpečením vodních zdrojů před následky hydrologických extrémů (sucho, povodeň). Uvažuje se o přehodnocení úrovně poplatků za povrchovou a podzemní vodu, přehodnocení výnosů stávajícího rozdělení z poplatků za odběry podzemních vod, zavedení nových poplatků za vynětí ze zemědělského půdního fondu. Neopomenutelným bodem koncepce je i problematika financování a zajištění udržitelnosti infrastruktury vodovodů, kanalizací a čištění odpadních vod náležitou obnovou a údržbou existujícího majetku – základem návratnosti vodohospodářských služeb „Uživatel platí“, „Znečišťovatel platí“, rozpracování modelu přijatelného financování obnovy z plateb uživatelů na základě souhlasného projednání provozovatelů

s vlastníky infrastruktury v regionálních a lokálních podmínkách. Ministerstvo zemědělství připravuje zkvalitnění stávající legislativy pro obor vodovodů a kanalizací – mimo jiné se uvažuje o novele zákona č. 274/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů – odstranění výjimek z povinnosti platit za odvádění srážkových vod, zavedení zvýšených nároků na kvalifikaci provozovatelů. V příspěvku byla prezentována snaha MZe omezovat další rozměňování vlastníků a provozovatelů např. vhodnými stimuly v dotačních titulech a v podmínkách pro správu či provozování majetku.

Pohledem na tutéž problematiku, ovšem z druhé strany byla přednáška Ing. Františka Baráka, předsedy představenstva SOVAK ČR, Víze a předpoklady koncepce oboru vodovodů a kanalizací po roce 2010. Ing. Barák uvedl, že koncepce oboru by měla být vytvářena na 40 let s konkretizací po deseti letech, pětileté období pokládá spíše za operativní plán.

Oba přednášející shodně vidí nezbytnost nových vodních ploch (nádrží), které by měly plnit funkci zásobáren vody pro období sucha, případně by mohly sloužit k dotaci jímání podzemních zdrojů.

Celou přednášku Ing. F. Baráka přinášíme na dalších stránkách tohoto čísla časopisu SOVAK.

O legislativě, resp. o dopadech velké novely vodního zákona (VZ) do oboru vodovodů a kanalizací, hovořil Mgr. Zdeněk Horáček z ministerstva zemědělství. Zdůraznil především rozšíření účelu a předmětu zákona – § 1 odst. 1 ve prospěch oboru vodovodů a kanalizací – tzn. přispívat k zajištění zásobování obyvatelstva pitnou vodou. Novela VZ dále umožňuje vodoprávnímu úřadu v okamžiku, kdy to vyžaduje veřejný zájem, zejména je-li přechodný nedostatek vody nebo je-li ohroženo zásobování obyvatelstva pitnou vodou nebo došlo-li k jednorázovému odběru pitné vody z vodovodní sítě v případech záchranných prací při mimořádných událostech, požárech a jiných živelních pohromách, zásahu HZS ČR a jednotek požární ochrany nebo ozbrojených sil

České republiky, upravit na dobu nezbytně nutnou povolená nakládání s vodami, případně tato nakládání omezit nebo i zakázat ve prospěch toho, kdo vodu ve veřejném zájmu potřebuje. Novela vodního zákona zavádí nové řešení srážkových vod tím, že nastavuje obecně pro stavebníky povinnost zajistit vsakování nebo zadržování a odvádění srážkových vod v souladu se stavebním zákonem. Vodní zákon dále přímo vymezuje (§ 38 odst. 2) vztah srážkových vod k vodám odpadními, a to ve dvou případech. Odpadními vodami nejsou vody srážkové z dešťových oddělovačů, pokud oddělovač splňuje podmínky, které stanoví vodoprávní úřad v povolení. Za druhé odpadními vodami nejsou srážkové vody z pozemních komunikací, pokud je znečištění těchto vod závadnými látkami řešeno technickými opatřeními podle vyhlášky č. 104/1997, kterou se provádí zákon o pozemních komunikacích.

Vodoprávní úřady mohou nově rozhodovat v případě pochybností o tom, zda se jedná o odpadní vody (§ 38 odst. 13). Dále byla formálně upravena definice odpadních vod (§ 38 odst. 1). Do novely zákona byla zapracována definice nejlepších dostupných technologií z nařízení vlády č. 61/2001 Sb., a byla zavedena povinnost provádění odběrů ke zjištění míry znečištění vypouštěných odpadních vod pouze „oprávněnou laboratoří“ (§ 38 odst. 4).

Novela zákona dále umožňuje vypouštění odpadních vod neobsahujících nebezpečné závadné látky nebo zvláště nebezpečné závadné látky z jednotlivých staveb pro bydlení a individuální rekreaci nebo z jednotlivých staveb poskytujících služby, vznikajících převážně jako produkt lidského metabolismu a činností v domácnostech přes půdní vrstvy do vod podzemních na základě vyjádření osoby s odbornou způsobilostí k jejich vlivu na jakost podzemních vod tam, kde je technicky nemožné

vypouštění do kanalizace nebo do vod povrchových. Poplatky za vypouštění odpadních vod do vod podzemních byly nově stanoveny ve výši 350,- Kč za jednoho každého ekvivalentního obyvatele namísto dosavadního paušálu.

Novela řeší i problematiku žump – jímek na vyvážení. V § 38 odst. 6 je uložena povinnost každému, kdo akumuluje odpadní vody v bezodtokové jínce, zajišťovat jejich zneškodňování tak, aby nebyla ohrožena jakost povrchových nebo podzemních vod, a na výzvu vodoprávního úřadu nebo České inspekce životního prostředí prokázat jejich zneškodňování v souladu s vodním zákonem. Novela vodního zákona měla přinést výrazné ulehčení administrativy. Příkladem je zavedení výrobového přístupu pro čistírny do kapacity 50 EO, jejichž podstatnou součástí jsou výrobky označené CE. Tyto stavby nově podléhají pouze ohlášení, není třeba vydávat stavební povolení ani povolení k vypouštění odpadních vod. Pro činnost vodárenských společností bude však mít pouze mizivý význam. Naopak vstřícným krokem k oboru vodovodů a kanalizací je vyjmutí stavebních úprav vodovodů a kanalizací, pokud se nemění jejich trasa, z povinnosti mít stavební povolení nebo ohlášení vodoprávnímu úřadu. Za stavební úpravu se však považuje pouze přímá výměna potrubí na vodovodním a kanalizačním řádu, nikoliv položení nového potrubí vedle stávajícího.

Nově byla zavedena platba za odběry povrchových vod mimo vodní toky a budou sloužit k úhradě správy povodí. Také bylo upraveno diskriminační ustanovení odečtů vstupního znečištění vody a nyní je možno odečet uplatnit i v případě, kdy znečišťovatel není zároveň odběratelem vody (§ 90 odst. 6).

Miliardy, miliony a Operační program Životní prostředí (OPŽP) byla klíčová slova, která zaznívala v příspěvku Ing. Dušana Fibingra, Ph. D., prvního náměstka Státního fondu životního prostředí na téma Plnění OPŽP – osa 1 a výhled do roku 2013.

Přednášející v úvodu konstatoval, že v prioritní ose 1 – zlepšování vodohospodářské infrastruktury a snižování rizika povodní v oblasti podpory 1.1. – snížení znečištění vod byla alokace vyčerpána z 98 %, a je velmi pravděpodobné až hraničící s jistotou, že již nebude vypisována žádná další výzva. V oblasti podpory 1.2. – zlepšení jakosti pitné vody zbývá ještě 3,3 mld. Kč, předpokládá se v krátké době schválení dalších projektů.

V oblasti podpory 1.3. – omezování rizika povodní zbývá ještě 86 % prostředků; SFŽP proto uvažuje o přesunu prostředku na oblast podpory 1.1. Ing. Fibingr dále uvedl, že v oblasti snížení znečištění z průmyslových zdrojů nebyla dosud vyhlášena žádná výzva a tato situace by se měla změnit. K celkově neradostnému obrazu v oblasti podpory 1.1. ještě přispívá fakt, že zatím nebylo žádným způsobem rozhodnuto o projektu ÚCOV Praha. V případě jeho zařazení by došlo k zápornému převisu o cca 10–15 %.

Obdobná je situace v oblasti ovzduší, v oblasti energie a zateplování se vyskytuje také minusový převis.

Zatímco se podařilo prostředky rozdělit, stav čerpání je mizivý. Situace vyžaduje dokončení analýz a razantní řešení – přesuny prostředků v rámci os, změnu pokynů pro veřejné zakázky, výrazné zpřísnění podmínek pro prodlužování termínů žadatelům.

Jaký bude výhled SFŽP po roce 2014? Přípravuje se změna SFŽP na Zelenou banku a hledají se zdroje. Zároveň je jisté, že na vodohospodářské projekty nebude v budoucnu možné získávat dotace. Jedinou povzbudivou informací byla skutečnost, že ministerstvo životního prostředí a SFŽP vnímá SOVAK ČR jako významného odborného partnera a počítá s výrazným zvýšením spolupráce v mnoha oblastech.

Na otázku Co přinesla z právního pohledu oboru vodovodů a kanalizací příloha č. 7 OPŽP odpovídal ve svém příspěvku Mgr. Jan Toman. V mnoha dílčích hodnoceních OPŽP a závěrech se shodl s předřečníkem, navíc konstatoval, že je třeba podpořit odpovědnost žadatelů za přípravu projektů a omezit zasahování řídicího/zprostředkujícího orgánu do stávajících či budoucích vlastnicko-provozních vztahů za cenu vědomí větších rizik pro žadatele s ohledem na možné připomínky Evropské komise („Je nutností umět obhájit rozhodnutí svébytných právních entit, nikoliv pouze slepě následovat šablonovitá univerzální doporučení.“).

S věcným záměrem nového zákona o odpadech přítomně seznámila RNDr. Zdeňka Bubeníková, Ph. D., z ministerstva životního prostředí. V roce 2010 vláda schválila Rozšířenou tezi rozvoje odpadového hospodářství v ČR. Příprava nové legislativy v oboru byla rozdělena do problematiky zákona o odpadech, zákona o obalech a zákona o výrobcích s ukončenou životností. V průběhu legislativní přípravy dostane SOVAK ČR texty nových zákonů k prostudování a připomínkám. Citované záko-

ny by měly začít platit od ledna 2014, pokud legislativní proces bude probíhat optimálně.

Právním předpisům, resp. aplikaci v praxi, se v přednášce Využití kombinovaného přístupu při povolování vypouštění odpadních vod do vod povrchových věnoval Ing. Viktor Kliment z MŽP. Konstatoval, že stanovování emisních limitů kombinovaným přístupem se podařilo zavést do praxe a nová verze softwarové pomůcky ze srpna 2010 by měla být konečně účinným a jednoduchým nástrojem pro stanovování emisních limitů.

Závěrem dopoledního programu byla přednáška Ing. Miroslava Kose, CSc., MBA, generálního ředitele Hydroprojektu CZ, a. s., Uhlíková stopa a strategie rozvoje oboru VaK. Na příkladu uhlíkové stopy definoval pravděpodobné trendy budoucích nezbytných aktivit pro zachování udržitelnosti. Příkladem může být prudký nárůst cen elektrické energie, který bude jednoznačně vyžadovat reakci oboru vodovodů a kanalizací.

Strategie rozvoje oboru VaK by dle Ing. Kose měla zahrnovat identifikaci možností a návrhy opatření k řízení očekávaných rizik vyplývajících z dopadů klimatické změny.

Odpolední přednášky prvního dne konference probíhaly ve dvou blocích – v sekci vodovodů a v sekci kanalizací.

Stručný přehled legislativy ochrany vodních zdrojů, současná situace a budoucnost po novele vodního zákona přednesl Ing. Jiří Novák z Vodárenské akciové společnosti, a. s. Autor prezentoval jeden z možných pohledů na legislativu v oblasti ochranných pásem, jejich stanovení, zápisů do katastru nemovitostí atd.

Za zmínku jistě stojí dvě vystoupení Ing. Jany Šenkapoulové, Ph. D., z Vodárenské akciové společnosti, a. s., – Rizika technických zařízení v systému rizik provozovatele a Doporučení pro výstavbu a provoz vsakovacích zařízení.

Přínosné pro provozovatele vodovodů byly informace, které zazněly v přednášce Ing. Radky Huškové z PVK, a. s., Opatření k ochraně vodních zdrojů, stejně jako shrnutí Využití nových technologií a modelování ke snížení ztrát Ing. Evy Radkovské z Veolia Voda ČR (spoluautorka doc. Ing. Iva Čiháková, CSc.).

Na nové právní předpisy v oblasti ochrany podzemních vod upozornila ve svém vystoupení Mgr. Emílie Nedvěďová z ministerstva životního prostředí. Zabývala se jednak Vyhláškou o způsobu vymezení hydrogeologických rajonů, vymezení útvarů podzemních vod, způsobu hodnocení stavu útvarů podzemních vod a náležitostech programů zjišťování a hodnocení stavu podzemních vod. Z přednášky vyplynulo, že je nutno zásadně odlišovat hodnocení stavu útvarů podzemních vod a hodnocení jejich jakosti. Zatímco hodnocení stavu útvarů podzemních vod je založeno na přímých a nepřímých metodách, vyhodnocení jakosti podzemních vod probíhá pouze na naměřených datech pro jednotlivá monitorovací místa. Dalším velkým tématem bylo nařízení o ukazatelích a hodnotách přípustného znečištění odpadních vod a náležitostech povolení k vypouštění do vod podzemních.

Nařízení vlády stanoví četnost měření – 2x ročně, jedná se o vzorek typu A = dvouhodinový směsný získaný sléváním 8 dílčích vzorků stejného objemu v intervalu 15 minut. Množství vypouštěných odpadních vod se stanovuje z údajů vodoměru nebo podle směrných čísel roční spotřeby vody minimálně 1x ročně. Emisní limity jsou stanoveny s ohle-

dem na charakter a velikost zdroje znečištění, nově jsou přidány také požadavky na sledování mikrobiologického znečištění. Nařízení vlády stanoví také hodnoty přípustného znečištění z certifikované čistírny odpadních vod. Nařízení vlády bylo zasláno do Legislativní rady vlády a počítá se s jeho platností od 1. 1. 2011.

V závěru prvního dne semináře proběhl také kulatý stůl – moderovaná diskuse k aktuálním problémům oboru VaK.

Středa 10. listopadu patřila ekonomické sekci. Vzhledem k velkému počtu příspěvků se zmiňujeme pouze o některých z nich.

Zajímavá byla přednáška Ing. Jana Kincla, Facility, a. s., Průběh přípravy a výběru provozovatele formou koncesního řízení.

Na téma plánů financování obnovy promluvil Ing. Albín Dobeš ze Severomoravských vodovodů a kanalizací Ostrava, a. s., v přednášce Zdroje financování plánu obnovy v podmínkách smíšené vodárenské společnosti.

Ing. Jiří Lipold z ČEVAK, a. s., prezentoval Plány financování obnovy vodovodů a kanalizací – zkušenosti společnosti ČEVAK.

Většina příspěvků z 9. ročníku konference Provoz vodovodních a kanalizačních sítí je k dispozici ve sborníku referátů, některé budou publikovány také v časopise SOVAK.

Konferenci doplnil společenský a diskusní večer, při němž účastníci obdivovali ladnost, eleganci a zároveň smyslnost předváděných latinoamerických a společenských tanců a přes počáteční ostych si někteří také zatančili.

Součástí společenského večera bylo předání čestných ocenění za zásluhy v oboru vodovodů a kanalizací a reprezentaci vodárenského oboru, jejichž tradičními symboly jsou keramické plastiky vodníka nebo vodní víly. Nositeli ocenění a „vodníky roku 2010“ se stali Ing. Jana Šenkapoulová, Ph. D., z Vodárenské akciové společnosti, a. s., Ing. Antonín Lázníčka, generální ředitel Ostravských vodáren a kanalizací, a. s., a Ing. Miloslav Vostrý, generální ředitel Vodárny Plzeň, a. s.

Příští jubilejní 10. ročník konference SOVAK ČR Provoz vodovodních a kanalizačních sítí je naplánován ve dnech 25.–26. října v Ostravě.

Ing. Zuzana Jonová
e-mail: zuzana.jonova@bcov.cz